

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Ἡ Διεθν. Ἐνωση γιὰ τὴν Ἴσοπολιτεία τῆς Γυναίκα, πού ἔχω τὴν τιμὴ νὰ εἶμαι μέλος τοῦ συμβουλίου, τῆς, μὲ παρεκάλεσε νὰ τὴν ἀντιπροσωπεύσω στὸ Συνέδριο τῶν γυναικῶν τῆς Ἀνατολῆς στὴ Δαμασκό. Δέχθηκα εὐχαρίστως, ἔχοντας ὑπόψιν πὼς ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα καθήκοντα τῆς Ἀλλιάνας (Διεθν. Ἐνωσης) εἶναι νὰ βοηθῆ κάθε γυναίκα πού ζητεῖ ν' ἀποτινάξει τὸ ζυγὸ πού τὴν πιέζει καὶ πού, βαρύτερος ἀπὸ κάθε ἄλλον, εἶναι τῆς ἀνατολίτισσας. Εἶναι δύσκολο γιὰ ἕναν Εὐρωπαῖο νὰ πιστέψει πὼς στὸν 20ὸν αὐτὸν αἰῶνα, ὅπου ὑπάρχουν γυναῖκες βουλευτίνες καὶ γερουσιαστὲς σὲ τόσες χώρες, ὅπου σ' ὅλο σχεδὸν τὸν πολιτισμένο κόσμο ἀναγνωρίζεται ὅτι ἡ γυναίκα ἔχει ἴσα δικαιώματα μὲ τὸν ἄντρα καὶ λίγο λίγο τὰ ἀποκτᾷ σὲ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς κοινωνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ζωῆς, ὑπάρχουν γυναῖκες σὲ γειτονικὲς μας χώρες, πού γεννιοῦνται, ζοῦν καὶ πεθαίνουν σὲ τίς πιὸ ταπεινωτικὲς συνθήκες τῆς σκλαβιάς. Οἱ γονεῖς, ἢ μᾶλλον ὁ πατέρας, ἔχει δικαίωμα νὰ παντρεύει τὰ παιδιὰ του μόλις γεννηθοῦν, καὶ διαπραγματεύεται τὴν κόρη του μὲ τὸν πατέρα τοῦ γαμπροῦ σὲ νὰ ἦταν ἀντικείμενο ἐμπορίου. Τὰ κορίτσια μεγαλώνουν μέσα στὴν πιγερῆ ἀτμόσφαιρα τοῦ χαρεμιοῦ, σκεπάζουν τὸ πρόσωπό τους ἀπὸ δώδεκα χρόνων μένα πυκνότατο μαῦρο πέπλο παντρεύονται μένα ἄνδρα πού δὲν τὸν ἔχουν δὴ παρὰ ἴσως τὸ πολὺ πολὺ ἀπὸ μακριά, ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ πυκνὸ ξύλινο δόχτι τοῦ καφρασιῶ τους—φυσικὰ δὲν τοῦ ἔχουν μιλήσει ποτὲ—ζοῦν ἐπειτα μὲ τὸ φόβο καὶ τὸν τρόμο τοῦ ἀφέντη καὶ κυρίου τους, πού μπορεῖ, ὅποια στιγμή θελήσει, νὰ τίς χωρίσει δίχως νὰ τοὺς δώσει λογαριασμὸ καὶ εἶναι ἀ-

ναγκασμένες νὰ ἀνεχτοῦν, ἂν ἐκεῖνος τὸ θελήσει, τὴν παρουσία καὶ ἄλλων γυναικῶν μέσα στὸ σπίτι τους, πού θὰ εἶναι νόμιμες γυναῖκες του. Δὲν ἔχουν δικαίωμα σὲ καμιὰ ψυχαγωγία, καμιὰ προσωπικὴ φιλοδοξία ν' ἀναπτύξουν τίς πνευματικὲς τοὺς ἱκανότητες, νὰ ἐργαστοῦν ἐπαγγελματικά. Εἶναι ὑποχρεωμένες νὰ μαρζώνουν ἀνάμεσα στοὺς ψηλοὺς τοίχους τῶν σπιτιῶν τους πού τίς κλείνουν ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμο σὰ σὲ μοναστήρια. Μιὰ τέτια κατάσταση πραγμάτων εἶναι ἡ μεγαλύτερη προσβολὴ στὴ γυναικεῖα ἀξιοπρέπεια καὶ σὰν τέτια ἔχομε ὑποχρέωση νὰ τὴν καταπολεμήσομε καὶ νὰ βοηθήσομε τίς λίγες τολμηρὲς γυναῖκες, πού ἔχουν τὸ ἦθος ν' ἀνισταθοῦν στὴ δύναμη τῆς παράδοσης, καὶ ν' ἀζητήσουν νὰ χειραφετηθοῦν.

Εἶναι φυσικὸ—τὸ εἶπαμε πολλὲς φορές—νὰ συνηθίζει τόσο πολὺ ὁ σκλάβος στὰ δεσμά του ὥστε νὰ μὴν τοῦ κάνουν πιὰ ἐντύπωση. Γι' αὐτὸ εἶναι ἀκόμα πιὸ πολὺ ἀξιοθαύμαστες οἱ γυναῖκες πού εἶχαν τὴν πρωτοβουλία νὰ ὀργανώσουν τὸ συνέδριο τῆς Δαμασκοῦ πού ἦταν μιὰ ἐντονη διαμαρτυρία στὴν κατάσταση αὐτῆ. Τὸ συνέδριο τὸ ὀργάνωσε ἡ Ἀκαδημαϊκὴ Ἐνωση τῶν γυναικῶν τῆς Συρίας, ἢ, γιὰ νὰ πῶ ὅλη τὴν ἀλήθεια, ἡ πρόεδρος τῆς κ. Νοὺρ Χαμάδα, μιὰ γυναίκα μὲ ἐξαιρετικὴ δραστηριότητα καὶ ἀκρατὸ πατριωτισμὸ. Ἡ κ. Νοὺρ Χαμάδα, πού ἀνήκει στὴ θρησκεία τῶν Δρούσων, ἕναν κλάδο νεώτερο τοῦ ἰσλαμισμού, ἔχει ἰδρύσει ὡς τώρα πολλὲς γυναικεῖες ὀργανώσεις στὴ Συρία, ἄλλες μὲ φιλανθρωπικὸ, ἄλλες μὲ μορφωτικὸ σκοπὸ. Συγχρόνως εἶναι μέλος ἐνεργὸ καὶ σὲ ἄλλα γυναικεῖα σωματεία. Αὐτὴ ἰδρύσει πρὸ τριῶν χρόνων, στὴ Βηρυττὸ τὴν Ἀκαδημαϊκὴ Ἐνωση τῶν γυναικῶν

της Συρίας, που περιλαμβάνει μέλη απ' όλα τα θρησκευόμενα, που είναι πολλά και ποικίλα σ'αυτή τη χώρα. Η Ένωση αυτή ασχολείται πρό πάντων με τη μόρφωση των γυναικών. Φέτος που η Κυβέρνηση, για λόγους οικονομίας, έκλεισε εκατό δημοτικά σχολεία, η Ένωση ίδρυσε και συντηρεί ένα σχολείο για κορίτσια καθώς και τάξεις με μαθήματα για μεγάλες, μαθήματα νοσηλείας, ύγιεινης, οικοκυρικής στενογραφίας, ξένων γλωσσών κτλ. Το μεγαλύτερο μέρος των εξόδων το πληρώνει η ίδια ή κ. Νου Χαμάδα που δεν είναι κι' από τις πλούσιες του τόπου, αλλά έχει ανεξάντλητο ένθουσιασμό και μοναδική άφροσύνη στο έργο της.

Το σπουδαιότερο γεγονός του συνεδρίου ήταν, ότι κατορθώθηκε να συγκεντρωθούν στη Δαμασκό γυναίκες αντιπρόσωποι απ' όλες σχεδόν της χώρας της Ανατολής, από τη Συρία, το Λίβανο, το Χαλέπι, την Περσία, το Αφγανιστάν, το Ιράκ, το Χετζάζ, τη Μεσοποταμία. Όσοι χώρες δεν κατόρθωσαν να στείλουν αντιπροσώπους, όπως οι Ινδίες, η Τουρκία ή Παλαιστίνη, έστειλαν θερμά χαιρετιστήρια γράμματα.

Γεγονός επίσης ιστορικό στην κοινωνική εξέλιξη της Ανατολής ήταν η έναρκτήρια συνεδρίαση στη μεγάλη αίθουσα του Αραβικού πανεπιστημίου, όπου για πρώτη φοράμίλησαν γυναίκες μουσουλμάνες σε μια δημόσια αίθουσα και σε άκροατήρια όπου υπήρχαν και άντρες σε μεγάλη αναλογία. Οι περισσότερες γυναίκες που ήταν στην αίθουσα ήταν χριστιανές φορούσαν ευρωπαϊκά, με το πρόσωπό τους ξέσκεπα. Ήταν όμως και μερικές μουσουλμάνες με πέπλο και φερετζέ. Ο εξώσιος όμως όπου οι γυναίκες δεν ήταν τόσο έκτεθειμένες, ήταν γεμάτος από μουσουλμάνες με το πρόσωπο σκεπασμένο.

Η πρόεδρος Νουρ Χαμάδα, με μισοσκεπασμένο πρόσωπο, μίλησε πρώτα για το σκοπό του συνεδρίου. Μίλησε με μετριοπάθεια και μεγάλη δεξιότητα. Έπρεπε να μην εξαγριώσει τους φανατικούς που έχουν τώρα και την εξουσία στα χέρια τους κι έπρεπε να ικανοποιήσει και τους εθνικιστές, που απάνω απ' όλα έχουν το ιδανικό μιας μεγάλης ενωμένης Συρίας. Δήλωσε πως ο σκοπός του συνεδρίου δεν ήταν να κάνει μια κοινωνική επανάσταση, αλλά να βοηθήσει την εξέλιξη με τη ομαδική προσπάθεια των γυναικών της Ανατολής να καλυτερέψουν σή θέση τους. Όσο για το πέπλο, είπε πως πιστεύει πως γρήγορα θα πέσει μόναχο του, μαζί με τη γενική πρόοδο.

Αφού τους απηύθυνα έπειτα έχω ένα θερμό χαιρετισμό εκ μέρους των οργανωμένων γυναικών του κόσμου όλου που αντιπροσωπεύει η Αλλιάς και ιδιαίτερα εκ μέρους των ελληνίδων και τους ευχήθηκα να επιτύχουν γρήγορα τους σκοπούς των, μίλησαν διάφορες κυρίες και δεσποινίδες από διάφορες χώρες, μερικές με άληθινή ευγλωττία. Ξεχωρίζει η νεώτατη Αιμίλια, Φαρές πρόεδρος του συλλόγου των γυναικών υπαλλήλων, που μιλεί γαλλικά σά γαλλίδα και έχει έντονο εθνικό φρόνημα. Μιλεί με θέρμη κι ένθουσιασμό για την Ένωση της Συρίας.

Είναι ανάγκη να εξηγήσω, ότι από τότε που χωρήθηκε η Συρία στη γαλλική προστασία—mandat χωρίστηκε σε τέσσερα μικρά κράτη και φυτοζωή, πνί-

γεται από τα υπέρογκα διοικητικά έξοδα και χάνει ολοένα την εθνική της υπόσταση ως σύνολο.

Μίλησε έπειτα μια νέα φοιτήτρια της νομικής γαλλικά. Ανήκει στην έλληνική ορθόδοξη εκκλησία. Δεν ξέρει όμως λέξη έλληνικά και σχεδόν ούτε αραβικά. Είναι όμως Σύρια με γνήσια εθνική συνείδηση. Μιλεί κι' αυτή για τις άδικιες που γίνονται στις γυναίκες στο πανεπιστήμιο της Βηρυτού, όπου επιτρέπεται στα κορίτσια να έγγραφούν και να πάρουν το δίπλωμά τους, δεν επιτρέπεται όμως να φοιτούν στα μαθήματα των καθηγητών, ούτε σε φροντιστήρια! Πρέπει να διαβάσουν μόνες τους, στο σπίτι τους και όπως θέλουν, ως τα καταφέρουν.

Μίλησε έπειτα η αντιπρόσωπος της Περσίας άγγλικά. Πολύ θετικά και κατέληξε σε μερικές ώρισμένες προτάσεις που θα τις συζητούσαν τις ακόλουθες μέρες. Είναι κοπέλλα έξυπνη, σοβαρή, μορφωμένη και σπουδάζει νοσοκόμα στο άμερικανικό νοσοκομείο της Βηρυτού.

Απαγγέλλθηκαν έπειτα και ποιήματα. Οι Άραβες είναι πολύ λυρικός λαός. Το άκροατήριο έμεινε ένθουσιασμένο. Οι γυναίκες είχαν επιβληθή, είχαν κερδίσει την εκτίμηση και την εμπιστοσύνη του κοινού.

Ός τόσο δεν ήταν δυνατό να εξακολουθήσει αυτός ο ελεύθερος συγχρωτισμός με τους άντρες. Η Κυβέρνηση απαγόρευσε την άλλη μέρα στους δημοσιογράφους να παρακολουθήσουν το συνέδριο στο Πανεπιστήμιο. Συνέδριο όμως χωρίς άπήχηση στέν τύπο, θά ήταν κόπος χαμένος. Έτσι από εκεί και ύστερα οι εργασίες εξακολούθησαν σε ένα ιδιωτικό λύκειο όπου μπορούσαν να τις παρακολουθούν οι δημοσιογράφοι.

Από τη δεύτερη μέρα άρχισε η συζήτηση άπάνω στα θέματα του συνεδρίου. Τα θέματα αυτά ήταν: το διαζύγιο, το κατώτατο όριο ηλικίας για το γάμο, η εργασία της παντρεμένης γυναίκας, η πολυγαμία, η καταπαλέμηση του άλκοολισμού, η διάδοση της άραβικής γλώσσας, η ανάπτυξη της εγχώριας βιομηχανίας, η γυναικεία εκπαίδευση. Το ζήτημα που προκάλεσε τη μεγαλύτερη συζήτηση ήταν φυσικά εκείνο που άγγίζει περισσότερο απ' όλα τη γυναίκα στην οικογενειακή της ζωή: ο γάμος και τα σχετικά ηλικία γάμου, διαζύγιο, πολυγαμία. Έπειτα από αρκετές συζητήσεις, κατέληξαν να ζητήσουν «νάπαγορευτή ή πολυγαμία όπου είναι καθιερωμένη και να γίνει σχετική νομοθεσία, μαυτό το πνεύμα. Η ηλικία του γάμου να όριστή από 16 και άπάνω για τά κορίτσια και 18 κι άπάνω για τάγόρια.»

Ζωηρότατη επίσης η συζήτηση για τη γυναικεία εκπαίδευση. Τόση είναι η δίψα τους για την άνώτερη μόρφωση, ώστε ήθελαν να ζητήσουν να γίνει υποχρεωτική ή εκπαίδευση και για τά δύο φύλα ως το τέλος του γυμνασίου. Ευτυχώς επικράτησαν φρονιμώτερες σκέψεις και κατάλαθαν πως θά ήταν γελοίο να ζητήσουν να γίνει υποχρεωτική ή μέση εκπαίδευση σε χώρες όπου δεν υπάρχει νόμος να υποχρεώνει τη δημοτική εκπαίδευση που υπάρχουν πλήθος χωριά δίχως σχολεία δημοτικά και κλείστηκαν και 100 δημοτικά σχολεία στην πρωτεύουσα τη Βηρυτό. Έτσι διατυπώθηκε ή άπόφαση «νά γίνει υποχρεωτική από το νόμο ή δημοτική εκπαίδευση και να εφαρμόζεται εξ ίσου

και για τα δύο φύλα. Να οργανωθούν επαγγελματικά σχολεία για αγόρια και για κορίτσια, όπου να φοιτούν για δυο χρόνια έπειτα από το δημοτικό σχολείο.»

Την τελευταία μέρα ψηφίστηκαν διάφορες άλλες αποφάσεις σχετικά με την καταπολέμηση του αλκοολισμού και άλλα θέματα του συνεδρίου και καταρτίστηκαν διάφορες επιτροπές για να μελετήσουν λεπτομερέστερα τα διάφορα ζητήματα.

Το σπουδαιότερο αποτέλεσμα ήταν ότι ιδρύθηκε ένα Ανώτατο Συμβούλιο των Γυναικών της Ανατολής, ένα είδος έμοσπανδίας των γυναικείων οργανώσεων της Συρίας, της Περσίας, του Αφγανιστάν, του Λιβάνου και άλλων τών χωρών που αντιπροσωπεύτηκαν στο συνέδριο.

Έτσι έληξε το πρώτο συνέδριο των γυναικών της Ανατολής. Η ήθικη σημασία του συνεδρίου είναι ανυπολόγιστη για τις χώρες αυτές, όπου η γυναίκα είναι ακόμα μια σκιάδα για τον άντρα.

Το διανοητικό επίπεδο των γυναικών που έλαβαν μέρος στο συνέδριο ήταν διάφορο και ποικίλο. Τόσες διαφορετικές συνήθειες και αντιλήψεις. Έπειδή όμως το μουσουλμανικό στοιχείο κυριαρχεί το μαύρο πέπλο που σκεπάζει τα πρόσωπα των μουσουλμανίδων, απλώνει την πένθιμη βαρεία σκιά του στις συνθήκες της ζωής και των άλλων γυναικών που ανήκουν σε άλλα θρησκευόμενα Παντού, πέρα ως πέρα, φαίνονται τα καταστροφικά αποτελέσματα μιας κατάστασης που έχει δημιουργηθεί από αιώνες και που χρειάζονται τρομαχτικοί αγώνες για να αλλάξει. Δεν μπορεί κανείς να πατήσσει από τις γυναικείες αυτές ψυχές που έχουν

καταντήσει άτροφικές να είναι επαναστατικές και να έχουν και το θάρρος να το εκδηλώσουν. Είναι πολύ που έδειξαν, ότι αισθάνονται την ανάγκη να αλλάξει η ζωή τους, να μορφωθούν, να εργασθούν σε κοινωνικά έργα.

Μου έκανε εντύπωση πως οι γυναίκες αυτές, που έδειχναν απροκάλυπτα την αντιπάθειά τους στην ξένη επέμβαση στη διοίκηση της χώρας τους και εν γένει στη στάση των ευρωπαίων απέναντί τους που τους μεταχειρίζοντο σαν ημιαγρίους και ζητούσαν να τους κηδεμονεύσουν, έδειξαν τόση εμπιστοσύνη, τόση αγάπη και τόση έγκραδύτητα στην αντιπροσωπία των γυναικών της Ευρώπης. Ίσως γιατί δικαιθάνονται ότι η γυναίκα όταν ζητεί να βοηθήσει τις όμιφύλες της στον αγώνα τους, δεν το κάνει ούτε από συμφέρον ούτε από ένα συναίσθημα υπεροχής, αλλά από ένα ειλικρινές αίσθημα αλληλεγγύης. Η γυναίκα πονεί σαν αδερφή της τη γυναίκα που υποφέρει ακόμα πιο πολύ απ' αυτήν. Και έπειτα αισθάνεται ότι κάθε κατάκτηση της γυναίκας εξυψώνει το σύνολο των γυναικών.

Όσο υπάρχουν γυναίκες που τις πονεί ο πατέρας τους στο γαμπρό, που τις πετά ο άντρας τους σε σκουπίδι στο δρόμο, που δεν έχουν δικαίωμα να σκεπτονται και να θέλουν για λογαριασμό τους, ο γυναικεύς αγώνας δεν μπορεί και δε θα σταματήσει.

Είναι ετύχημα ότι ολόκληρος ο τύπος και ο συντηρητικός και ο προσδευτικός στη Συρία έγραψε μένθουσιασμό για το συνέδριο και το χαρακτήρισε ως ένα σημαντικό σταθμό στην κοινωνική εξέλιξη της Ανατολής.

Άθρα Σ. Θεοδωροπούλου